

Un şir garmond:
o dată 7 cr., a doua oră
6 cr., a treia oră 5 cr.,
şi de fiesce care publi-
caţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fîcea,
să se adreseze la Re-
dacţiunea şi Admini-
straţiunea Unirii
în
Blaş.

Abonamentui

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., 1/2 an
3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2
an 9 frcs., 1/4 an
4 frcs. 50 cm.
Fîcea apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Fîce bisericescă-politică.

Anul IX.

Blaş 19 August 1899.

Numărul 33.

Consistoriul plenar.

Martî la 15 a c. s'a ţiut în Blaş consistoriul plenar arhiepiscopesc spre a conferi stipendiile din fundaţiunea vanceană numita „Seminariul junimii române greco-catolice studiose în Blaş“. În cele alalte diecese gr. catolice române, pe cât scim noi, încă se ţin consistorie plenari, la cari pe lângă asesorii din gremiu, se convîcă şi cei din a fară. În archidiecesă inse consistoriul plenar s'a introdus numai după mîrtea mitropolitului Vancea, se convîcă numai pentru conferirea stipendiilor din fundaţiunea vanceană numita „Seminariul junimii române gr. cat. studiose în Blaş,“ la cari în urma dispuşeiunii piului fundator se invită toţi portatorii oficiilor protopopesci. Tot acest consistor primesc şi elevii şi elevele în Internatul vancean de băieţi şi cel de fetiţe. Fiind că susceperea alumnilor în seminariul teologic domestic şi destinarea, celor ce au să fie trimişi în seminariul central din Budapesta, după o datină veche se întimplă în 15 August, aşa şi actul acesta se efectuesce în consistoriul plenar.

De şi susceperea alumnilor în clerul tîner şi în institutele de educaţiune din Blaş sînt în sine acte destul de importante, la cari purtătorii oficiilor protopopesci pot servi cu informaţiunile cele mai vrednice de credinţă, totuşi

ele nu sînt de un interes aşa general, cât se reclame prezenţa singuraticilor protopopi respective administratori protopopesci; căci susceperea şi alt cum se întimplă pe basa documentelor, ce le produc concurenţii, cari chiar aşa de obiectiv le ar censura şi judeca consistorul ordinar, ca şi cel plenar. — De unde uşor se esplica lucrul, că din an în an tot mai puţini membri din a fară participă la consistoriul plenar. În anul acesta abia au participat şese inşi. Nici nu e mirare, căci cine va, de cum va numai are şi alte afaceri prin Blaş, cu greu se determină a-şi lăsa a casă lucrul şi a face spese de călătorie numai spre a fi de faţă la distribuirea celor 2—3 stipendie vanceane, câte devin vacante pe an.

Ar fi de dorit, că clerul din a fară se vină cât mai des în contact imediat cu clerul din gremiu, spre a discuta împreună cestiunile, ce privesc biserica, şcola şi peste tot promovarea vieţii religios-morale şi culturale a poporului nostru. Consistoriele plenari ar oferi cea mai bună ocaziune spre acest scop.

Ca ele inse se fie mai interesante şi aşa şi mai bine cercetate, ar trebui se li-se dea o altă organizaţie lărgindu-li-se sfera de competenţă. Câte cestiuni grave şi de urgenţă nu sînt în fie care an, cari s'ar rezolvi mai uşor şi pîte şi mai favorabil cu concursul protopopilor şi al administratorilor oficiilor protopopesci. Aşa că, ca se retăcem aţele,

aducem înaintea numai cestiunea destul de gravă şi urgentă a scîterii pădurilor bisericesci şi scolastice de sub administrarea statului, înfiinţându-se câte va curatorate silvanale archidiecesane. Despre necesitatea înfiinţării acestor curatorate mulţi portatori ai oficiilor protopopesci numai aşa s'ar puté convinge deplin dacă ar cunîce mai în detaliu şi raporturile din alte ţinuturi, unde pădurile nîstre se manipulează de comitate şi de cătră stat. Cel mai potrivit mijloc spre a le cunîce ar fi fost inse consistoriul plenar. Cestiunile mari de la ordinea zilei, cum este congrua, autonomia şi mai ales subvenţiunea docenţilor şi a preoţilor din partea statului, se chiarifică mai lămurit prin consultări şi discusiuni în consistoriele plenari, de cât pe calea jurnalistică.

Fiind că purtătorii oficiilor protopopesci cunosc din propria esperinţă lipsele şi dorinţele clerului şi ale poporului credincios, precum şi măsurile practice, ce ar fi de a se lua pentru delăturarea defectelor, ce se ivesc mai ales pe terenul şcolar, şi cu un cuvînt ei pot recomanda mai bine, ce ar fi de făcut spre a promova prosperarea religios-morală, şi culturală şi a clerului şi a poporului nostru, consistoriul plenar ar fi cel mai chemat a propune şi precisa obiectele, ce ar fi să se pertraceteze în sinodul diecesan.

Se înţelege de sine, că consistoriul plenar, ca o institutiune încă nouă în

Feuilleton.

Palavro.

de
c

E multă asēmēnare între o gazetă şi un portret. Când cineva se posedă, se ingrisesce ca în totă privinţa să fie neescepţionabil. Şi ca succesul să fie desevirşit i-se recomāndă să-şi zimbescă amicabil . . . . . Avem ast fel imaginea neescepţionabilă a unui individ de multe ori tare excepţionabil. Aceeaşi notă de eufemism o aflăm în lumea gazetărescă. Situaţiuni de extremă gravitate se presintă în lumina unui pericol comun, şi, fără de a ţine cont de propria nîstră slăbiciune, ne amăgim cu isbānda unui viitor, care n'are să mai vină . . . . .

În faţa congruel, a apropiateli statificări a bisericii nîstre, a caesaropapismului (mai bine zis a guvernopapismului) în ediţie

nouă — revēdută şi amplificată — ce facem noi?

Protestăm? Da . . . . . în gazete, în articoli de fond, în sinode protopopesci — mai ales când protopopul însuşi e lăsat din catastichul miluţiilor — în toate . . . . . Dacă aceste toate însufleţite ar avē mai mult pond şi mai cu puţină formă golă, scriitoriul acestor rînduri ar trăi cu douăzeci de ani mai mult, şi ōmeni, pîte, şi-ar aduce aminte, că entusiastele cuvinte nu şi-au pierdut puterea de o dată cu zingănitul păharilor. Sînt puţini acei ce înţeleg grentatea situaţiei în totă întinderea ei. Şi sînt mulţi, cari nu vor să o înţelēgă. Staū ast fel faţă în faţă două curenţe. Curentul idealist, desinteresat inspirat de adevăratul spirit evangelic şi de memoria generaţiunilor, cari au trăit şi au murit ca adevăraţi părinţi ai poporului „sērac în ţară sēracă“; şi curentul materialist, condus de vederi înguste, de interese individuale, care pentru favoruri materiale preferă a rupe legătura firăscă dintre turmă şi păstor . . . . . Şi nu vor mai fi păstorii cei buni, şi nu-şi vor mai pune sufletul pentru turma lor, ci pentru mila slujbaşilor oblăduirii lumesci.

Şi când aceste două curenţe se vor isbi faţă în faţă, cine mă pîte asigura, că cel dintăiu va eşi biruitor?

*

Trăim în sezonul adunărilor de despărţăminte ale „Astrei“. Cea mai înaltă reuniune culturală „pentru literatura română şi cultura poporului român“. Şi totuşi poporul român a cărui cultură o intenţionează „Astra“ — poporul — opincă, bine înţeles — 98 de procente nu ar fi în stare să-ţi spună, că ore „Asociaţiunea“ aia de mîncat e, ori de bent. În Poplaca a luat-o la fugă naţia, când a vēdūt că sosesc „domni“ din comitet. Credeaū, că sînt „jucuţi“. Halal de poplăcen!

Îmi va spune inse cineva: Bine, die, poplăcenii sînt proşti, ce mi-î aduc de exemplu?

Dato (şi dacă vrei) et confesso, că poplăcenii n'ar fi chiar cei mai geniali fili ai poporului nostru, succesul cultural al acestor adunări districtuale devine tot atît de problematică dacă ne-am transpune pe o clipă în chipul, în modul de gîndire şi apercepţiune al ţeranului present la ast fel de adunări. Uimit de prezenţa atător domni el se aşeză

organismul bisericeii noastre, are să-și primescă forma cuvenită și să i-se determine sfera de competență prin un statut diecesan, care s'ar pute aduce și în cel mai de aproape sinod archidiecesan, eventual în conciliul provincial, ce sperăm, că se va convoca pe anul viitorii. Pe calea acesta consistoriele plene ar pute fi de mare folos.

Mânia desmănată. Ziarele magiare în zilele trecute se mâniașeră foc pe ministrul de interne din Saxonia, în care vedeau un inamic al Magiarilor, un dușman al schimbării de nume al orașelor din patriă. În mânia lor nu puteau ca să nu atribue inamicului închipuit fel de fel de titule, care de care mai grațioase, pentru că ar fi cutezat să dea ordin auctorităților subalterne, ca adresele la orașele germane din Transilvania să se facă cu vechiul nume nemțesc al acelor. Ba faceau atent guvernul, ca el să respingă toate scrisorile, ce nu ar ține cont de noua poreclire. Er acuma? Acuma ved, că dușmanul în contra căruia scriau cu atâta furie, a fost un dușman închipuit, după ce foia oficiasă a numitului ministru desminte o atare scire.

Ceva totuși am putut prinde din intrăgă campania aceea de penă. Anume, că Magiarii se superă și se iriteză de ori ce contrazicere, și asta însemnă că le e tēmă, că nu se simțesc destul de tari, că îi dore acolo unde sînt loviți, că în fine contrazicerea i-și are basa sa, căci dacă nu ar fi toate acestea, atunci, ușor le ar pute trece cu silențiu ori cu o anumită îngâmfare, cu care sînt dedați.

Ei au capitulat. Da! Dar ca totuși să nu fie compătimiti în capitularea lor, și-au întors privirile asupra României. Aci, zic ele, telegrafisti primesc telegrame pentru

cu sfială, ascultând discursul de deschidere, din care l-a ferit Dumnezeu să pricēpă ceva. Urmēză rapōrtele oficiose ale comitetului — lungi, proverbial de lungi — din cari înțelege tot cam pe cât înțelesese discursul de deschidere, și bietul țeran începe a ațipi. Ședința se sistēză pentru incassări. El scōte să deie și el ceva, căci toți dau, și nu-i pare rău după bani, dar ar dori, forte mult să scie și el pentru ce a nume se adună banii ăia. Urmēză disertațiunile. Disertații par a se fi conjurat de a trebuința limba cea înaltă, terminii cei mai științifici, ca să se producă înaintea inteligenței. De cât că înaintea inteligenței nu se produc, căci limbajul lor nu e chiar terra ignota, er poporul continuă a nu înțelege nici disertațiunile, după cum nu înțelege nimic până acum.

Urmēză banchetul. Musica cāntă . . . domnii s'așeză la mese . . . țeranul nostru se uită de la ușă . . . o nespusă lăcomie și durere îl cuprinde privind la mâncările cele scumpe ale domnilor și suspinând se întōrce acasă la māmăliga lui cea sērăcă. Māncând nu-i mai ies din minte acordurile muziceii, mănecările scumpe ale domnilor și tot decursul adunării i-se perēndă încurcat și neînțeles în mîntea lui de țeran.

. . . Și la masa domnescă toastele curg . . . veselie e generală . . . risetele arginții ale damelor înviorēză petrecerea . . . toți sînt satisfăcuți, toți convinși că „adunarea“ a succēs minunat; — singurā cultura poporului român rēmāne și pentru mai de parte statu quo ante . . . . .

orașe din Ungaria a căror nume nu se află în seria numelor internaționale de orașe. E vorbă adecă de numirile romānesci ale orașelor. Și după ce dau o lecție strașnică șefilor de telegraf romāni, cum adecă au ei de a se purta cu cel ce espedēză o atare telegramă, face atent guvernul, ca să iea mēsuri energice în contra acestei proceduri.

Evenimentele din Franța. Patria evenimentelor senzaționale e pusă ērași în ferbere. De o parte e lupta dintre partidul semitic și antisemitic, sau cum se numesc astăzi în Franța, dintre partidul lui Dreyfus și antidreyfusistii; de altă parte diferența și neîncrederea reciprocă dintre armată și burghesime, pricinuită de revisuirea procesului Dreyfus. Alții apoi, cum ar fi membrii de la liga patriotică și naționaliștii francezi, sātui de forma actuală de regim a patriei lor, se cugetă la străformarea republicei, pentru idea căroră e și oșterimea. Apērtoriul lui Dreyfus, socialistul Labori a fost atăcat și vulnerat, vre-o 16 dintre matadorii patrioților și ai antidreyfusistilor au fost arestați. Urmarea a fost creșterea iritațiunei fraților lor de principii.

Unit în frecările acestea și în specie în revisuirea procesului Dreyfus ved o luptă pentru adevēr, alții, fiind că totul a fost pus la cale din partea semitilor și filosemitilor, cred, că e luptă între judaism, judaisanți și creștinism, pe cānd în fine alții, și acestia sînt liberalo-jidani, în antidreyfusistii ved manevre de ale Iesuiților. Care va fi devērata rādăcină a tuturor frecărilor acestora viitorii mai apropiat ori mai depărtat va arēta-o. Ne pare înse rău, că câte un ziar român, fără să-și dea sama, publică cu plăcere ori câte verđi și uscate se zic din partea unor ziare cu spirit nu chiar creștinesc, la adresa preoțimeii și a omenilor, cari țin încă la biserica lor și sînt amestecați în frecările de mai sus. Ar fi de dorit, ca ziaristica noastră, în interesul adevērului și al dreptății să fie mai rezervată în publicarea unor lucruri, cari se zic din partea unor necredincioși, fără ca să documenteze adevērătatea lor. Ideile preconcepte și antipatiă față de cineva, încă nu dau dreptul de a înnegri ori e adevērăat ori nu, ceea ce se zice despre el.

Oprire desaprobată. Slovaci după ce au ținut mai multe adunări, conchemară una și la Tura-veche. Acesta înse a fost oprită, căci protopretorul din Vágújhely, îngrijat ca nu cumva pacinica poporațiune din Tura în urma adunării să devină pauslavistă, la cererea alor 30 de patrioți, opri adunarea, neținēnd cont de drepturile, ce le au cetățenii în statele constituționale de a se sfātu asupra unor mijloce, cari ar conduce mai ușor la binele public, ori de a-și exprima dorințele.

Slovaci în contra opririi au recurat la ministrul Széll ca la titulariul internelor. Ministrul în rescripta sa spune pretorelui, că el are drept să oprēscă adunările, cari ar avē de scop agitarea în contra ideii de stat, dacă înse acesta nu e, ei membrii adunării vrēu să se ocupe cu revisuirea legilor politice bisericesci, cu revisuirea legilor de naționalitate, cu cestiunea votului uni-

versal, auctoritățile publice nu pot să oprēscă ast fel de adunări.

Slovaci se pot bucura de isbînda, ce au reportat-o asupra pretorelui de consciință delicată, și pe basă dreptului ce-l au ca cetățeni din țară constituțională, se pot întruni la Tura-veche.

Jidovii vrēu să se ducă. În zilele acestea s'a deschis al doilea congres sionist în Basel. Ei tractēză din nou tema de a se reintōrce în vechia lor patrie, de a reînvia impērația lui Iuda. Starea actuală a fiilor lui Israil pentru ei nu e îndestulătoare. E drept, că ei posed astăzi averi colosale, în multe locuri ei conduc destinele țării, dar toate acestea sînt nimica în comparațiune cu fericirea ce o simte cineva, cānd scie, că are și el o patrie și nu e arētat în continuu cu degetul ca un om fără căpētaiu.

Vorbit'au ei și până acum despre tema asta, înrolatus'au mai mulți în jurul stēgului pe care e scris: Spre Palestina, dar vorbele lor nu au aflat destul rēsnet. Omenii de stat nu s'au ocupat cu problema acesta, ori dacă s'au ocupat cum a făcut Sultanul, rezultatul a fost nefavorabil pentru Israeliți, întru cât ei nu se învoesc, ca Iudeii să se întărescă în Palestina. Ca să înduplece puterile europene, să se intereseze mai de aproape de sōrtea lor au pus tema sub o altă formă. Unul din punctele în resolvarea căroră nu se prea unesc puterile europene, zic unii, e și întrebarea, că la o eventuală dismembrare a imperiului turcesc a cui să fie Palestina. Rēsponsul l'au aflat tot ei. Lucrul nu se va pute aplana altmîntea de cât, că Jidovii să mērgă în Palestină și să formeze acolo un stat. În modul acesta mērul de cērtă ar fi dispărut. Dacă Europa ar esopera de la Sultanul permisia ca să se așeze cât de mulți Israeliți în țara celor 12 triburi.

Nu se scie, că ore bărbații de stat apreția-vor în fond această nouă siguranță a păcii. Din partene dorim, ca guvernele să se întrepună, pe lângă Sultanul. ba să dea și parcurs gratuit fiilor lui Iuda în calea lor spre noua patrie. Am avē cu o grijă mai puțin.

Stările din Bucovina. E în genere cunoscut rolul ce l'a avut „Patria“ din Bucovina în toate mișcările naționale romānesci din provința aceea. Redeșteptarea simțului național în mulți dintre confrății noștri de acolo e datorită acestui ziar. Luptele romānismului din ducatul acela, în timpul din urmă el le a purtat. Dar inimizii nēmului romānesc din părțile acele nu puteau suferi ca Romāni să se trezēscă cu toții din somnul letargiei, bine sciind, că atunci lucrurile nu vor merge toate după placul lor. Au început deci gōnă în contra ziarului, persecuțiune în contra redactorului Dr. Brānisece. Scopul? Scopul e ca redactorul să fie espulsat, ca ast fel cei mai timiđi să se înfrice, er contrarii, să capete curaj. Ca să ajungă mai ușor la isbînda, inimizii pus'au în mișcare și pe consulul rusesc căci vedl Dōmne! dacă se întăresc Romāni, se periclitēză interesele Rusiei. Ca patria să fie salvată, ca învingerea să fie și mai sigură,

pe lângă dispozițiile luate au mai recurs și la alte mijloace conducătoare la scop. Au adus din Galizia 12 canceliști necunoscuți de limba română și germană. Nu peste mult vor sosi și alții. Sărmana țară! Fiii ei sînt delăturați și în locul lor sînt aduși străini, cari să tracteze cu poporul, intru cât le e dat, a cărui limba nu o cunosc, și ale cărui interese nu le pot pricepe. Frumოსă egalitate!

Revistă politică.

Din Patrie. La sfârșitul săptămânii trecute spiritele erau îndreptate spre capitala țării, curioase să scie ce se va întîmpla cu ocaziunea translocării statuei lui Hentzi. Monumentul acesta a fost dus din piața s. George din Buda, unde era ca o țapă în ochii Magiarilor, în curtea cadeților de infanterie, cu o solemnitate curat militară. Aci comandantul de corp prințul Lobkovitz, prin o vorbire avîntată a predat osămintele exhumate ale „bravilor, cari au rămas pe câmpul de onoare îndeplinindu-și datorița de soldat, „ale soldaților bravi, volnici și fără frică de mörte“ în grija comandantului școlii de cadeți, ca să aducă a minte tinerimei militare, că împlinirea datorinței militare nu se uită nici după mörte.

Pe când acestea se întîmplau în jurul monumentului lui Hentzi, Magiarii și în special Kossuthiștii, ca să demonstreze, s'au adunat în suburbiul Cristina, unde au ținut un funeral pentru honveții morți în 48 la ocuparea Budei, și de unde s'au dus la monumentul honveților. Pe drum, cîntînd marșul lui Kossuth, au făcut mai multe insulte la adresa ministrului Széll, a memoriei lui Hentzi și a armatei. Ajunși la monument după ce au depus o cunună cu inscripția: „învingătorilor asupra lui Hentzi“ rostiră mai multe discursuri patriotice adecă anti-austriace, apoi năvăliră asupra edificiului comunei de corp, de unde înse au fost împrăsciați de poliție.

Acestea se întîmplară în capitală. În a fară nu puțin sînge rēu le causază compatrioților noștri Croații. Opoziția croată petrece cu viu interes luptele din Austria, din cari ea prevede desfacerea Ungariei în cele economice de cîtră Austria, ba chiar sdruncinarea dualismului. Și fiind că ei la un asemenea cas, ar proclama independența Croației, de aceea patrioții nu se simțesc de tot bine.

Alții, cari supără pe domni din Pesta, sînt socialiștii. Acestia fiind că nu se pot uni după plac pentru măsurile represive ale ministrului de interne, au hotărît de a eda un memorandum, pe care să-l traducă în toate limbile europene și să-l adreseze tuturor popórelor. În acesta socialiștii vor a atrage atențiunea Europei asupra Ungariei în care nu domnesce legea, dreptul și dreptatea, ci numai scopuri egoiste, particulare, cari sînt ridicate la valóre de lege.“ Sîntem curioși să vedem, că la cas, când s'ar

întîmpla acesta, ce măsuri va lua guvernul.

Austria. Frecările și opusețiunea Germánilor din Austria în loc să se domolască, cresc pe zi ce merge. Guvernul póte va reuși cum va cu alegerea delegațiunilor, căci pe cum se spune ar fi un alineat, care alegerea deputaților pentru delegațiuni, făcută o dată o ține în vigóre până la altă alegere. În modul acesta, dacă la tómnă alegerea unei nouē delegațiuni ar fi imposibilă, ministerul austriac s'ar acăța de paragraful de mai sus.

Ceea ce dá mai mult de cugetat cabinetului Thun, sînt remonstrările, ce se fac mai pretotindinea în contra guvernării cu §. 14 și a dării pe consum. În un loc protesteză consiliul comunal, în altul camera comercială, în al treilea reuniunea comercială-politică și Nemții toți la olaltă la prima ocaziune se vor scula ca ciórele în contra lui Thun pentru încheierea pactului cu Ungaria.

Luptele naționale încă nu se curmă. O probă eclatantă avem din ciocnirea, ce s'a întîmplat în zilele trecute la Cilli. Aici s'a fost desvilit monumentul unui învetaț slav, după nume Oblak. La serbarea acesta slovenă au participat și vre o 200 de studenți cehi. Germanii, cari locuesc în Cilli, urînd din tóta inima pe conlocuitorii lor sloveni, cari devin din ce în ce mai tari în Stiria, festivitatea slovenă au considerat-o de o demonstrațiune în contra lor. Au rupt stégul sloven de pe un edificiu slovenesc, pe un deputat dietal sloven l-au bătut, ér studenții cehi la sosirea lor în Cilli au fost întimpinați din partea Nemților cu o plóie de petri. Edificiul în care s'au refugiat Cehii a fost asediat de cătră Germanii. Aici apoi s'au întîmplat mai multe ciocniri sîngeróse, mai mulți au fost răniiți, ér un german ucis.

Germania. Procesul Dreyfus cu care sînt ocupați astăzi Francezii aduce și Germania în vorbă. Ziarele franceze pomenesc mereu numele lui Schwarzkoppen, zicînd că numele acestuia figurază și în documentele esaminate ale dosarului secret. Acest lucru nu-l póte cadé bine Germaniei, ba după unii ar fi făcut o tare rea impresiune în Berlin, și Nemții intru atăta s'ar fi vătēmat, în cât pe cum spun unele foi, ar pretinde publicitate în întreaga afacere.

Ideile imperatului germán referitoare la pace se pot vedé din o convorbire, ce ar fi avut-o împēratul cu membrul congresului american din Chicago, Georgiū Foss, care era însoțit de un atașat militar de marină. Împēratul, după ziaarele germáne, ar fi dat unele esplicări cu privire la înmulțirea flotei germáne. Mai înainte, zise împēratul puterea teritorială germánă era cel mai principal sprijin al păcii europene, dar viitoriul națiunilor se află pe Ocean și fie care putere trebuie să fie așa de tare pe mare, în cât să-și

póta păzi interesele. Acesta a fost scopul Germaniei în sporirea marinei. De altmintrea a adaus Wilhelm: înmulțirea flotei conduce și la pace. Căci, cu cât o națiune e mai puternică, cu atăta va trebui să se cugete, mai mult cel ce ar voi să turbure pacea. De unde urmēză că sporirea flotelor de răsboiū e cel mai bun congres al păcii.

Franța. Președintele ligei antisemite s'a refugiat, dinaintea gendarmeriei, care voia să-l dețină, împreună cu 40 de camerați în localul ligei, resolut fiind de a muri pentru cauza libertății de cât a se preda. Casa este pusă sub pază, nefiind iertat nimēnuia să iēsă ori să între intr'insa. Cei ce cutēză să facă vre una din aceste dóuē sînt deținuți momentan.

Guvernul frances, fiind de părere, că conjurațiunea în contra republicei, pentru carea au fost deținuți 16 inși și din cauza căreia vreă să prindă și pe președintele ligei antisemite, Guerin, purcede de la principele de Orleans, a adresat o notă cătră guvernul belgian concepută în termni destul aspri, în care face atent pe guvernul din Bruxella, ca să nu mai permită pe teritoriul său făurirea de comploturi în contra republicei. Asemenea cere guvernul republican, ca ministerul regelui Leopold să nu mai permită petrecerea în Bruxella a prințului de Orleans, ci să-l concedă numai trecerea pe acolo.

Italia. Starea Italiei nu e una dintre cele mai fericite. Acesta o spune însuși marele „patriot“ de odinórá, Crispi. El fiind invitat la un banchet, a scris o epistolă aranjatoriului, în care spune, că aflînduse patria în o stare atăt de miserabilă, dēnsul nu póte ca să participe. Italia, continuă clericul de odinórá, din zi în zi se cufundă tot mai tare, așa în cât el și-a perdat speranța, că va vedé timpul, când mersul Italiei se va întórce spre bine! De bună samă, căci va mai trece multă apă până când parinții Italiei actuale vor da cu capul de grindă, și se vor întórce acolo, de unde au plecat.

Sērbia. Ministrul de interne sērbesc în dată după atentatul comis asupra lui Milan și-a dat abzicerea. Acesta înse nu a fost primită din cauza absenței ministrului president. După reintórcerea acestuia întreg ministerul s'a prezentat înainte regelui tot pentru dimisionare, dar primise răspunsul, că despre dimisionarea întregului cabinet nu póte fi vorba, ci cel mult despre întregirea cabinetului, ce s'a și întîmplat prin denușirea unui nou ministru de interne și prin concrederea afacerilor comerciale ministrului de finanțe, în locul ministrilor de interne și de comerciū dimisionați.

Corespondințe.

Ce zic laicii.

Fiind că „Unirea” în Nrul 30 din 29 Iuliu a pus această întrebare, datori sintem să-i răspundem.

Răspunsul e scurt: „laicii zic și fac ce au mai făcut.” Se consultă, se sfătuiesc, ce ar fi de făcut în cazul când adunarea Episcopilor rom. cat. în strînsă înțelegere cu guvernul Maiestății Sale ne ar strînge, ca un boa constrictor în autonomia sa, mai bine în brațele sale așa de frumușel, în cât să ne strivescă și pirăie oșele toate. Și pe cum la anul 1700, când au primit Clerul în frunte cu Mitropolitul Atanasiu și cei 52 protopopi subscriși la actul acelei uniri, au alergat toți boerii țării Făgărașului și alți boeri români fiind că cei glebae adstricti nu aveau voie și drept a merge la adunări, și după ce s'au convins că cele 4 puncte, ce se cereau din partea romano-catolicilor nu altereză întru nimic credința strămoșescă nici ceremoniile rituale, aderară la acel act.

Pe cum de la acel an până în zilele noastre nu numai fură credincioși și buni ascultători, ai preoților, ci și susținură cu prescurile, cu părăstasele, cununa anului, sărăcustele, cu zile de lucru gratuit, cu măsura de grâu, porumb, sau vedra de must și cu alte ajutoare picături multe și mărunte dar dacă nu făcură un lac mare, cum e vorba, tot au fost în stare de a ține și ajuta pe preoți să potă trăi ceva mai ușor, ceva mai bine de cât credincioșii lor laici. Ma acel preoți, cari nu au fost bețivi și trândavi, cari au mai pus și ei mâna pe câte un lucru, ori au întreprins ceva comerț, au făcut și stare bunicică, așa în cât au putut duce și ține pe fiil și ficele lor la școli înalte, la Academii, Universități, politehnice și sperăm, că vor pute face acosta și în venitor, și încă fără mila crăiescă. Sperăm acosta cu atâta mai virtos, că cultura ce o primesc clericii nostri de acum e cu mult mai superioară culturii celei de acum 40, 50 ani, și fiind nu numai superioară, ci și multifariă, le va veni cu mult mai bine în ajutoriu preoților nostri, în creșterea și ținerea vitelor, în folosirea laptelui, cu nutrire acestora nu numai tot cu fin, ci și cu napi, cartofi, trifoiu. Vor și valora mai bine produsele lor la timp potrivit, ținând tot de una cont de prețul piețelor noastre și străine, pe cari le publică zi de zi Gazetele, de cari un om, care pretinde a avea ceva cultură, nu se mai poate lipsi. Se vor și folosi de marea înlesnire, ce o avem acum cu căile ferate, și băncile, cu ai căror bani se poate folosi foarte bine și în tot timpul, cu condițiune sine qua non de a nu lua cu ei cilindre, mănuiși, ghetete roșii la preotesc și ficele lor, nici alți articuli fără de cari putem trăi și fi omeni cum se cade.

Cum că laicii nu numai cu fapta, ci și cu sfatul au venit în ajutorul preoților și au luptat alături cu ei scim din Supplex libellus Valachorum a cărui auctor a fost laicul consilierul Mehesi.

Una din cauzele sa motivele, ce le am adus noi prefectii pentru neprimirea decorațiilor la 1850, a fost și maltractarea, ce începuse contra preoților nostri, și ne considerarea lor în măsura, în care erau considerați plebanii rom. cat. și ministri reformaților și ai luteranilor.

„Este în public cunoscut . . . . . cum că atât Maiestatea sa . . . . . și mai virtos înaltul general comandant baronul de Püchner făcură în anul 1848, națiunii române mai multe promisiuni, ... cum că Românii vor căpăta drepturi naționale și religioase de o potrive cu alte naționalități” scrisam eu la 18 Novembre 1850 în declarațiunea, ce am predat în mâinile comitetului săsesc Salmen, refusând primirea decorațiilor.

Tot noi laicii am început a ventila și a desbate mai întâiu pericolul, ce ne amenința autonomia catolică, nu numai în gazete ci și cu alte scripte. În dată la începutul anului 1871 apăru „epistola unui Român transilvan, către un amic al său în afaceri eclesiastice și scolastice.” Cine a fost auctorul și editorul acelei broșuri, care tipărită în 600 de exemplare se împărți gratuit la toți protopopii, preoții mai de pe la centre și la toți laicii mai inteligenți și la funcționari? Doi laici adurmitul în Domnul Dimitrie Boeriu președintele sedrii orfanale la Aiud, și eu.

Êta ce se zicea în aceea broșură pag. 4: „Națiunea noastră” a devenit astăzi mai periclitată față de naționalitatea sa, de cum era la 1848. Ea este tot atât de privată — lipsită — de mijloce de apărare ca și atunci. Un singur mijloc, singur institut de apărare ne-a rămas, êrași biserica. Voim să o delăsăm? A erit din noi tot curajul de a o apăra? De a începe lupta cu forme precise? Voim să o lăsăm pradă autonomiei catolice? Ca să fie adusă ca un prinos bine venit tendințelor de desnaționalizare?”

Cine a conchiemat în urma acestui strigăt de durere conferința ce se ținu la 13—14 Aprilie 1871 în Alba Iulia? Tot un laic: L. B. Poppu prin apelul din 22/10 Martie 1871 edat în Pesta.

La conferința ținută în zilele de 13—14 Aprilie, se prezentară fără diurne, fără spese de călătorie 104 laici și numai 36 bisericani, probă învederată de ceea ce au făcut și ei cred sus și tare, că fac, și vor face laici.

Acosta conferință după ce și-a numărat și conscriis cu numele și caracterul membrilor săi, constituinduse sub presiunea conchiemătorului, alegând notari ad hoc, pe profesorul I. M. Moldovan actualul canonic preposit la mitropoliă în Blaș, și pe judele singulariu Iosif Pop actualminte jude la Curia reg. în Pesta, a deliberat și votat 2 suplicii, una la Maiestatea sa împăratul-rege și alta la mitropolitul Vancea, cerend pe baza înaltelor diplome împărătesci, și în special provocand la Bula pontificie din 26 Novembre (VI Kal. Dec.) 1853, ce se începe „Ecclesiam Christi”, din care copiam cele ce se referesc la esempțiunea archidiecesei noastre întru toate de sub jurisdicțiunea archiepiscopului de Strigoniu și supunerea canonică a diecesei române gr. cat. de Oradea-mare Mitropolitului nostru.

Basându-se pe acosta bulă a Sfintului Părinte, întărită de Maiestatea Sa Cesaro-regescă, și înarticulată prin legea XXXIX din 1868 de dieta țării, conferința rugă pe Maiestatea sa, să se îndure — pag. 25 — a concede credincioșilor gr. catolicii din provincia mitropolitană română de Alba Iulia, convocarea, și ținerea regulată a unui congres

bisericesc, ca unei instituții de care se bucură toate cele alalte biserici din monarchie.¹⁾

Êra în suplica s'au rugarea, ce o adresă acosta conferință a laicilor învristată cu câți va Bisericii mitropolitului de recentă și pie memorie Dr Vancea, la pagina 27 se zice: „Participăm și noi la durerile sufletesci, cari Preasfinția Voastră și Veneratul Consistoriu le ați simțit, și încă le mai simțiți în mijlocul număróselor obstacole, ce întâmpinați atât întru guvernarea sfintei noastre biserici, cât și specialminte relative la nouăle prefaceri politice și sociale, prin cari trece patria și cu dinsa națiunea noastră, mai ales de când aceste prefaceri au alterat cu totul relațiunile vechi dintre biserică și stat preste tot . . . Și la pag. 29: „În momentul în care naționalitatea română, și-ar subtrage ajutoriu de la acosta biserică, ea nu ar mai avea pentru cine să existe prin urmare sôrtea ei ar fi desoluțiunea, sau vorbind și mai la înțeles biserica gr. catolică ar dispăre în biserica ungro-slavo-germană catolică pe cum biserica gr. orientală românească, era odinioară pe aci să se înceze în vasta biserică greco-slovenescă.” Să mai pomenesc, se mai zice ceva și de adunarea și conferința convocată de avocatul Roman la Cluș? Nu voi zice nimic, probat fiind din cele, ce am zis până aci, cam ce au făcut laicii și incredințand nu numai pe scepticii de la „Unirea” (? Red.) ci pe toți episcopi, arhiepiscopi, mitropoliții și ministri regelui magiar, că pe cum nu s'au descoperit până acum nici o vale s'au apă mică și mare, care să-și părăsescă cursul, așa noi laicii Români, rămânend credincioși și ai bisertei noastre unite cu Roma, numai atunci vom părăsi clerul, preoții și biserica noastră, când acosta nu va mai fi națională românească, și când la altarele ei nu se va mai cânta „Dintru adncime am strigat cătră tine Dómne, Dómne! auđi glasul meu, fie urechile tale luând a minte spre glasul rugăciunii mele.” Și:

„În calea acosta în care am umblat ascunsă cursă mie, luat'am sama de a drépta și am privit, și nu era cine să mă cunoscă.” Am împlinit și trecut peste 78 ani, dar când voi ajunge a vedé biserica părinților mei, și a mea încălecată de prepotența altei biserici cu ajutorul guvernului, 'm voi aduce a minte de cântecul lui „Schiller wenn es mir nach Wuntsch nicht geht, hab ich mich leicht ungedreht.”

Blaș 15 August 1899.

Axente Sever.

Acesta este „răspunsul” unui laic. Și dacă ne am împlinit datorința izvorită din stima, ce trebuie să o avem față de venerabilul prefect din 48 cu publicarea răspunsului așa cum a eșit din péna auctorului, împlinim-vom și o altă datorință de a ne face observările asupra celor scrise. Vorba e, că poporul va da și de aci în colo, ce a dat până acum. Preoții fiind de calificățiune superioară calificățiunii antecesorilor lor, să exploateze mai bine puterea pămintului, să conducă o economie mai rațională. Acestea se înțeleg, dacă e porțiune canonică, êr dacă nu e, ori dacă e așa de mică în cât din ea abia se poate sustine

¹⁾ Veđi actele conferinței ținute de Românii gr. catolici din provincia mitropolitană de Alba Iulia la 13—14 Aprilie 1871 tipărite, publicate și ne vindute încă, de I. M. Moldovan, Blaș 1851.

familia? Atunci se pot ajuta cu băncile ori în alt mod, dar cu condițiunea să nu-și cumpere cilindrul, mânușii etc., ca și când preoții, cari sînt siliți să contragă împrumuturi de la bănci ar duce cine scie ce luca. Baremi de ar ave nu cilindrul ci pălării.

Sintem siguri, că răspunsul acesta nu va însufleți preoții, cari hesităză privind în venitoriu, atunci când vor trebui să-și dea cuvîntul. Cele ce se recer astăzi de la preoți sînt cu mult mai multe de cât să se pótă acoperi din prescurile, sêrăcustele, cari se dau, pe unde se dau.

Laicii, zice venerabilul nostru, vor ajuta biserica, pînă cînd ea va rămâne românească. Fôrte bine! Și dacă acesta le e cugetul facă așa ca să fie imposibil ca să nu fie românească și independentă.

În cât e pentru concludsiunea „răspunsului“ observăm numai atîta, că aceea e semnul unei convingeri religioase, astăzi destul de lățite la noi Români, carea înse nu a fericit și nu va fericii pe nime.

Raportul general

al

Societății de lectură „Inocențiu Micu Clain“
pe anul scolastic 1898/9.

A) Partea generală.

Vécul luminii e numit vécul nostru, vécul al XIX-lea, care nu peste mult va trece în vecinicie, inmormîntat fiind din partea celor două mari puteri: bisericească și lumescă cu o splendoré estraordinară. Vécul luminii se numesce, căci enorme sînt progresele, la cari omenimea a ajuns mai virtos în acest véc pe tôte terenele și în tôte ramurile activității omenești.

Ca să nu mai amintim progresul pe terenul, economie, comercial și industrial, principiile, ideile conducătoare ale acestui véc întru atîta au schimbat cursul, firea, și gândirea omenimii, în cât cu siguranță putem zice, că azi nu puterea, nu forța brutală, ci instrucția, cultura și civilizațiunea, cu un cuvînt sciința numai e în stare să susțină în vigorea sa pe un popor.

Dar sciința și cultura nu se câștigă, nu se primesce, cum s'ar zice de-a gata. Nu! Ea trebuie cucerită, la ea putem ajunge numai trudind, numai muncind. Fără trudă, fără muncă nimic nu se pótă câștiga. Spiritul timpului, progresul pe tôte terenele a îndrumat dar omenimea, ca și pentru câștigarea sciinții și culturii — a acestei puteri individuale și naționale — să caute o cale mai ușoră, carea mai bine și mai curînd să ducă la scop. Și calea cea mai ușoră, cea mai comodă, calea care îndulcesce și plăcută face truda întru câștigarea sciinții și culturii, au fost și sînt societățile sciințifice și culturale. Și pe dreptul! Căci numai în societate pótă omul să deprîndă tôte virtuțile sădite în el de ziditorul, numai în societate pótă să-și valideze înalta sa valóre morală, aici își pótă implini datorințele. Tôte calitățile nobile și frumóse numai în societate se pot desvolta, numai aici se pot și se forméză caracterele firme și de admirat, aici își primesc ele nutremîntul. Numai întruniți se pot ómenii ajuta în lupta pentru existință, numai întruniți pot ei să înănteze în cultură și sciință, de la cari depinde fericirea pămîntescă a unui popor. Tot ce e măreț și sublim, tot ce e de admirat din punct de vedere sciințific, cultural și artistic e produsul societății.

Etă dar calea, carea mai ușor și mai sigur duce la câștigarea culturii și a sciinții: societățile sciințifice și culturale!

Înaintașii nostri de acum 35 ani, bine sciind de o parte, că azi un individ atîta

pótă cât scie, consili de altă parte de sarcina cea grea, de datorințele și marea responsabilitate, ce-i așteptă în via Domnului, ca să pótă da față cu acestea au alergat și ei la mijlocul acesta eficace, la înființarea aici în seminar a unei societăți literare, în carea luminându-se și cultivându-se prin câștigarea cunoscînțelor din tóți ramii sciințelor, pe cari spiritul timpului le pretinde de la adevératul preot — „să pótă deveni și dînșii — pe cum însuși zic — nisce membri folositori națiunii și păstori bunii turmei, care li se va încredința“.

Am arătat, Onorați membri, cu ocaziunea ședinței festive-jubilaré în trăsuri generale progresul, activitatea și desvoltarea societății noastre în decursul alor 34 ani. Am zis atunci și repet și acum; numai adăncindu-ne în acele societăți vom pótă noi, cești de acum, să admirăm în de ajuns cât au lucrat, cât au muncit și ostenit tot de una cu dragoste, cu zel fierbinte și spirit de jertfă membrii acestei societăți pînă au ajuns să ni-o pótă lăsa în o stare așa de înfloritoare.

Chemați din darul lui Dumnezeu a adăuge încă o zală la lanțul celor 34 ani de existință ai societății noastre, ceea ce noi am făcut, ceea ce noi am lucrat pentru înăntarea și prosperarea ei, se pótă vedé din următorul résumat asupra mersului și progresului societății noastre în decursul anului scol. 1898/9.

Cu totul societatea a ținut 13 ședințe, a nime: 5 ordinare, 4 estraordinare, dintre cari una estraordinară și literară, 2 literare dintre cari una festivă-jubilară, apoi una constituantă și una generală. În aceste ședințe s'au pertractat și rezolvit tôte afacerile curente ale societății.

Nu ne este scopul a înșira aici tôte lucrările societății, vom aminti numai unele afaceri și decisiuni mai momentóse.

În I ședință ordinară se completeză comitetul prin alegerea Dnui Mărian Popa t. a. I de notar al societății. Comitetul ast fel constituit nu a rămas înse pînă în sfîrșit. În a II ședință ordinară abzicînd Dl Aureliu Maxim t. a. II din oficiul de controlor, cu purtarea acestui oficiu fu încredințat Dl Virgiliu Hățegan t. a. I, ér după depărtarea din seminar a Dnui Mărian Popa de notar fu ales Dl Vasile Moldovan t. a. I.

În I ședință ordinară se hotăresce ținerea unei ședințe festive-jubilaré din incidentul implinirii alor 25 ani de cînd societatea pörtă numele gloriosului Archiereu Inocențiu Micu Clain. Stabilît în mod definitiv programul, în 3 Decembre 1898 se și ține ședința. A luat parte la ea tot ce are Blașul mai ales și mai distins în frunte cu I. P. S. S. Mitropolitul. Despre decursul și reușita ședinței dovadă sînt satisfacerea și mulțămirea publicului și mai pe sus de tôte cuvintele Escelenței Sale îndreptate către membrii acestei societăți.

E un adevér constatat, că renumele societății noastre a crescut mult prin publicățiunile sale. Amésurat pildei date de înaintașii nostri, după un restimp de 4 ani societatea, la propunerea comitetului — „așa de sosit timpul, ca din nou să reieș și rîul publicării de opuri, punénd ast fel nóu petri la edificiul început deja.“ Alegerea și determinarea mai de aprópe a modului de percedere în traducerea opului se încredințéză comitetului, care în a II ședință estraordinară și vine cu propunerea să se traducă și edee opul: „La tragédie du Calvaire“ (Tragédia Calvarniului) de abatele Henric Bolo, folosindu-ne în cât va și de versiunea ungrăscă a preotului Schmiedt Ferencz.

Propunerea comitetului a fost primită și azi deja opul se află sub tipar, în cât sperăm, că nu peste mult timp opul va fi tipărit gata.

Din partea străinilor, cari au vécut traducerea acésta a noastră, societatea a primit felicitări atît pentru nimerita alegere a opului, cât și pentru limbajul românesc, în care i-s'a făcut traducerea. Sperăm, că On. public va

sci să o primescă cu destulă căldură, avénd în vedere jertfele, ce societatea noastră le aduce, pentru ca să pună în mâinile publicului un volum, ce atît ca conținut cât și ca execuțiune tehnică va sci să câștige deplina plăcere a publicului.

Tot în I ședință ordinară se hotăresce, că aprópe fiind aniversarea centenarului al doilea al sfintei Unirii cu Roma, să ne punem în legătură cu teologii de la cele alalte facultăți spre a ne înțelege cum și în ce mod s'ar pótă, ca și teologii ca atari să-și aibă partea la serbările, ce se vor aranja cu aceea ocazie. S'a făcut un schimb de idei și de o parte și de alta. Afacerea, în cât e din partea noastră, a fost încredințată mai în urmă unui comitet cu menirea de a sta în legătură permanentă cu teologii de la cele alalte facultăți de o parte, ér de altă parte spre a cere sfatul și aprobaare persónelor dătătoare de ton din loc.

(Va urma.)

Însciințare.

În ziua de 6/18 Septembrie a. c. se va ține la școla superióră de agricultură din București — Herestréu, examen pentru ocuparea a 15 burse ale statului Român și mai multe locuri de solvenți pentru anul școlar 1899—1900. —

Condițiunile de admitere la examen sînt:

a) Să aibă etatea de cel puțin 16 ani impliniți (dispensă de etate nu se admite)
b) Să fi terminat cel puțin 4 clase gimnasiale — clasice, reale sau un alt curs equivalent.

Absolvenții a 8 clase gimnasiale și acei cu testimoniul de maturitate se primesc fără concurs.

c) Să fie sănătos și de o constituție robustă care se va constata de medicul școlei.

Cererea de înscriere se va adresa de adreptul direcțiunii școlei superióre de agricultură, București — Herestréu, cel mai târziu pînă la 5/17 Septembrie. Ea va fi subscrișă de părintele sau tutorul candidatului cînd este minorén, ori de el însuși cînd este majorén și va fi însoțită de actul de nascere, de vaccinare și de certificatul studiilor cerute.

Informațiunii mai detaliate să se cêră la direcțiunea școlei.

Noutăți.

Aniversarea a 51. a zilei de domnie a Monarchului nostru s'a serbat, cu obișnuita ceremonie. A pontificat Esc. S. D. Mitropolit asistat de membri capitulari și unii preoți gremiali.

Întru mărirea lui Dumnezeu, Maria Hossu véduvá a dărunit s. bisericii gr. cat. din loc un prapor frumos în preț de 30 fl. v. a. și Georgiu Radu o chemeșă lungă decorată bogat cu dantele. Dumnezeu să-i primescă jertfa. Casonul Mare în 9 August. 1899. Artemiu Boeriu preot gr. cat. — Curatoratul bisericii din Teiuș aduce mulțămitele sale dnui Ioan Roșu care a dărunit sfintei biserici o *Evangelie* ediția nóuă. De asemenea aduce curatoratul din D.-S.-Mărtin dnui avocat Vasile Zehan și soției sale *Neti*, care au făcut bisericii de acolo același dar. Dumnezeu să le răsplătescă după merit.

Primirea la teologie. În 15 a. l. c. a fost primirea teologilor de pe anul I în seminarul nostru archidieceșan. Au fost primiți 14 inși dintre 16 suplicanți. I. Băgăian, I. Belan (pentru seminarul central din Budapesta) N. Berghian, Gavr. Branea, Traj. German, Cam. Negrea, P. Onosi, Eng. Pécureariu, G. Simu, Virg. Stanciú, Filon Tat, Iul. Tătar, Nic. Ticaciú și Victor Turc.

Rectificare. În foia de pe pag. I din nrul pr. trecut al foii noastre la șirul 19 col. III s'a strecurat o eróre de tipariu, punénduse *murdară* în loc de *mundană*.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Viața și operele lui
Andrei Murășan.

(Continuare.)

Prin fie care scenă aduce un aspru medicament contra morburilor educațiunii neraționale; prin fie care întâmplare dă un sincer sfat părinților, cari nu sînt stăpâni peste copiii lor; prin fie care scădere ridică un energic protest pentru interesele lumii nevinovației contra părinților, cari nu vreau să recunoască, că Dumnezeu în ordinea naturii, a vieții și educațiunii și copiilor încă le-a dat drepturi, sau — ca să zicem cu Dupanloup — și pe copii încă i-a provădit cu totă grația aceea, cu care a investit natura omenescă.¹⁾

În special protesteză contra acelor părinți, cari grijesc de copiii lor numai de silă, numai pentru că Dumnezeu i-a dat; cari prin indiferentism, prin tractare rea, crudă, neumană, și-au înmormîntat viitorul copiilor, au pus basă nefericirii aceluia, lăsându-i să crească în nesciință, în rele, în miserie, și făcînd pe mulți din ei „proprietarii cător va glîi de mormînt.“

Îi satirizează, îi înfruntă, îi dojenesc, îi acuză, îi amenință, vrînd a-i convinge prin toate acestea, că de la ei atîrnă, ca din copiii lor să devină nisce indiviși buni, cetățeni onesti, omeni iubitori de ordine, de adevăr, de virtute și de religie; sau nisce indiviși nedisciplinați, desfrînați, degenerați, trupesce și sufletesce, misantropi, pesimisti, șarlatani, criminali, cu un cuvînt sarcine atît familiei, cît și societății.

Convingerea acésta, care pe mulți părinți i-ar scăpa de mominte neplăcute, de lacrimi, de rușine, ba pe cum ne dovedește esperința, de multe ori chiar și de blăstîmul copiilor, pe cari putut-ar fi să-i crească și nu i-au crescut, vre umanistul din Icoana creșterii rele, ca să se înrădăcineze în sufletul părinților, spre a le fi în opera educațiunii tot de una un îndreptar sigur, un sfătuitor infalibil, care numai la virtute și prin virtute numai la fericire pôte conduce.

Atîta despre spiritul, de care resonă neîntrerupt Icoana creșterii rele, de la început și până la sfîrșit, în toate părțile sale!

Și acum trecem, pe scurt, la partea stilară.

În privința acésta putem zice, că Murășan n'a lăsat nimic de dorit, căci traduceri sale, pe cum apare din speciemele citate, i-a dat un limbă și un stil atît de românesc, în cît nici măcar presupune nu se pôte, că aceea în adevăr ar fi traducere.

Nicăiri Murășan nu se legă de cuvinte, el traduce liber și redă idiotismele germăne cu idiotisme curate romănesci, păstrându-și până în sfîrșit atît limba clară, ușoră, fluentă, reversată în cuvinte simple și recunoscute de cătră toți, cît și stilul nepretențios, popular și glumeț, care l-a dat cărtii numai pentru ca cu atît mai mulți să o cetăscă, pe cum zice dînsul, să o pôtă în-

telege de o potrivă și „cei mai de o potrivă și „cei de o cultură mai înaltă.“¹⁾

Din cînd în cînd dăm și de câte un cuvînt mai modern, dar Murășan „nu lipsi a-l spica cu altul vechiu și cunoscut.“ Êr în locul numirilor germăne sînt numiri romănesci, „ca cu atît să ajungă mai bine la scop,“ bine sciind, că numirile romănesci plac mai mult, de cît cele germăne. Și, în adevăr, mai bucuos cetim: Marița, Sofța, Paraschiva, Dionisie, Procopie, Dimitrie, George, Constantin, Alesandru, Ștefan, Grigore, de cît: Lottehen, Luisehen, Kunigunda, Kilian, Wilhelm, Gutberg, Siegfried, Heinrich, Kurt, Fritz, Traugottchen, Rehbock etc.

Cu un cuvînt, Murășan s'a îngrijit, ca, dacă în fond Icoana creșterii rele este străină, în îmbrăcăminte să fie curată romănescă.

Dar terminăm și mărturisim, că în literatura noastră, încă și azi atît de sêracă în opuri și studii pedagogice, fie originale, fie traduceri, Icoana creșterii rele a implut un mare gol: ea a fost drept școlă pentru părinții cu copii. Decî numai regreta se pôte, că azi este atît de rară și necunoscută.

IV.

Spre Parnas.

Poesia lirică la Români înainte de Murășan. Cînd începe Murășan a se ocupa cu poezia? Primele sale poezii. Caracterizarea lor. Răspunsul păsérnicei. Teodor și Măriuța. O muștrare. Poesia sa după 1840. Apeșiarea ei. Traduceri.

Înainte de a intra în poezia lui Murășan, trebuie, să facem o scurtă schiță a poeziei lirice romăne înainte de 1840, până pe timpul acela, cînd apare pe orisonul poeziei romăne Andrei Murășan, ca așa cu atît mai tare să apară meritele sale de poet liric român. Nu ne vom estinde la toate ramurile poeziei romăne, ci numai la ramul lirice, căci întregă poezia lui Murășan cade în resortiul acestui ram de poezie. Ce e drept, Murășan are și poezii narative, dar nu acelea, ci lirica face meritele sale de poet mare: acésta a fost arma lui cuceritoare; prin acésta a însuflat el tîrie celor hesitători, curaj celor tricoși, mîngăiere celor desperați; prin acésta a spus suferințele și aspirațiunile Romănilor; prin acésta a deșteptat el Romăni „din somnul cel de mörte“; prin acésta s'a făcut nemuritor și și-a pus nume în istoria literaturii romăne.

Lirica romănă proprie se inaugurează în a doua jumătate a seculului trecut cu poezii Văcărescii. Aceștia sînt: Enăchiță, Alecu, Nicolae și Ioan Văcărescu. Toți patru s'au ocupat cu poezia lirică. De și n'au scris mult, cu toate acestea putem zice, că cu ei începe adevărata poezie romănescă. În poeziile lor se vede gustul, sentimentul și patima. Se vede, că au fost poezii.

Poesia lui Enăchiță Văcărescu e mică la număr, dar e armonioasă și plăcută. Modelul poeziei sale este poezia populară romănă, a fară de acésta Enăchiță Văcărescu se mai inspiră încă și de poezia germănă, și în specie de ceea a lui Götthe. Cele mai

frumöse poezii ale sale sînt: Turturica, în care își revărsă durerea asupra pierderii soției sale; apoi Întristarea și Flórea. Acésta din urmă are admirabile frumsete, etă dovada:

Înt' o grădină
Lâng' o tulpină
Zării o flóre
Ca o lumină.
S'o taii se strică,
S'o las mi-e frică,
Că vine altul
Și mi-o ridică.

Talentul poetic, iubirea și cultivarea poeziei trece de la tată la fiu. Alecu și Nicolae sînt tot așa poezii ca tatăl lor Enăchiță.

Alecu este poet cu avînt, cu sentimente sincere, cu patimi adevărate. La el poezia se desvóltă ușor și măreț. El scrie poezii erotice, pline de idei și comparațiuni de ceea mai alese. Ochișorii frumoși sînt scriși cu o rară gingășie.

Nicolae Văcărescu a scris mai puțin și cu mai puțin succes. În Nicolae nu mai aflăm gingășia lui Alecu, coloritul poeziei sale este trist și melancolic, în loc de fericire la el aflăm durere și pesimism. Dintre puținele sale poezii cea mai frumoasă este Marșul, scris cu puțin înainte de erumperea revoluțiunii lui Tudor Vladimirescu.

Din poeziile lui Alecu Văcărescu cîte va s'au publicat în broșură la 1796.¹⁾ ale lui Nicolae Văcărescu cele mai multe s'au pierdut. Tîrziu, la 1878 au mai apărut cîteva specieme de la amîndoi în „Biblioteca Poporului Român. Așa dară nici unul nici altul n'a putut influința cu succes asupra timpului lor.

Prof. Ioan Raț.

(Va urma.)

Amalrich regele Ierusalimului
și cei doi peregrini.

(Narațiune istorică).

(Continuare.)

Capitolul XI.

Reintórcerea în patrie.

Peregrinii a doua zi voind să facă pe voie vezirului, se presentară la palatul lui, unde după ce au primit banii de drum l-au rugat să le dea și căți va soldați, cari să-i însotăscă până la mare, nu cum va să ajungă êr în mînilor turcilor. Vezirul le împlini dorința. Sosind la mare au dat de o naie, cu care puteau să plece spre Europa. Pe țermur aprópe de port era o mulțime de peregrini, gata de a se reintórci a casă, dar le lipsiau mijlocele. Dînsii s'au oferit să le pórte spesele de drum și invitându-i pe corabiă l-au întrebă despre pătâniile din țara sfîntă.

Acestia le răspunseră într'un ton dureros: „Un blăstăm apasă peste acésta țară; fiind că regele Amalrich se lasă purtat de

¹⁾ F. Dupanloup: De l'éducation; Paris 1887 vol. I. pag. 92.

¹⁾ Veđi Icoana creșterii rele. Prefață pag. XVI.

¹⁾ Veđi Ar. Densușan: Istoria limbii și literaturii romăne; pag. 235.

nas de mareșalul său Milo de Plancy căruia îi implinesce toate năzărăniile. Istetul Saladin, care și-a estins domnia peste Egipt și Damaskus, cercă totă ocaziunea ca să pună mâna și pe Palestina. Nu e zi în care să nu devină stăpân peste câte un castel sau cetate creștină și ne e temă, că nu va trece mult și-și va pune piciorul și peste sfântul mormânt.

Peregrinii se întristară de cele auzite și nu se puteau mira de ajuns de slăbiciunea lui Amalrich. O singură nădejde mai aveau. Credeau a nune: că pe cum poporul lui Israel s'a întărit în miserie și torturi, așa și creștinii, după ce s'or lovi cu capul de piatră vor da ér pe calea dréptă, și Dumnezeu îi va protege. Tocmai când voiau să plece cu corabia, se porniră nise vânturi aspre. Căpitanul năii declară, că în atari împrejurări plecarea e imposibilă. Așteptarea lor a fost zădarnică, de ore ce nici după o așteptare de două săptămâni vremea nu s'a îndreptat. În una din zile veni pe acolea un călăreț, care purta semnul cruciaților. Dinsul le aduse vestea, că regele Ierusalimului e mort, și urmașul lui este un copil minoren; a cărui tutor cu tot prețul ar voi să fie Milo de Plancy. Dacă s'ar întâmpla și acesta atunci vai de biata țară.

Kuncz curios să scie cum a murit regele îl rugă pe străin să-i povestescă despre sfârșitul regelui.

„Cât ce am înțeles că Nureddin e în agoniă, am eșit din Ierusalim și am tăbărit înaintea cetății Paneas, care era vasală lui Nureddin. Oștirea noastră era bine aranjată, soldații gata de luptă și însuflețiți pentru cauză. Ast fel eram ca siguri, că în scurt timp atât cetatea cât și fortăreța s'nt a le noastre. Ne-am pus pe bombardare, dar cei din cetate nu se dau cu una cu două. Puțin ne mai trebuia și cetatea era a noastră, dar Amalrich se simți rău și în dispus pentru de a continua cu obsidierea. Încheiă pace cu păgânii și primind o sumă de bani am plecat de acolo spre Ierusalim. Pe cale de o dată se simți tot mai rău, în cât fu silit să se scobore de pe cal. Abia a ajuns în Ierusalim și la câte va zile móre.“

Peregrinii rămaseră înduioșati de vestea auzită. Toți erau îngrijorati de viitorul țării. Îngrijirea lor era întemeiată, de ore ce, după un război de 14 ani, care a sărăcit țara și a adus la disperare pe locuitori, Ierusalimul a ajuns în mâinile lui Saladin. Împrejurarea acesta a stîrnit în creștini credința în Dumnezeu și le a curățit sufletul: indiferentismul, ce li-se încuibase.

În fine începu să sufle un vînt favorabil. Creștinii se imbarcară în naia ce duce la Constantinopol, unde pe atunci domnia împăratul grec Manuil. Acesta auzind despre mórtea lui Amalrich, deja își făcuse planul, ca să plece cu o flotă puternică în ajutorul creștinilor. Ast fel voia să scie la sigur despre cele petrecute în Ierusalim. Când a sosit corabia în Bosfor, a trimis un curtean ca să invite pe Kuncz și Bernhard la curtea împăratului. Cei doi peregrini au primit invitarea și plecară din port spre palatul împărațesc. Înaintea porții palatului steteau o mulțime de impiegați de la curte, cari îi conduseră în mijlocul unei sale, admirabil aranjate. Aici stetea regele pe un tron de aur. El se apropiară de tron, îi sărutară mâinile. Toți cei alaiți peregrini

au putut să privească din depărtare pompa și mărirea palatului împărațesc. Kuncz și Bernhard îi descrieră stările din țara sfîntă pe cum și decursul morții lui Amalrich, care îi era rudă de aproape.

Împăratul le zise: „Amicilor, eu am fost tot de una gata ca să mă lupt contra păgânilor, și nu o dată mi-am trimis flota și oștirea mea la Palestina; dar n'am avut nici o recunoștință. Creștinii latini tot de una s'au temut, că Grecii dacă vor ajunge în Palestina pe ei îi vor scóte și vor împărți țara cu păgânii. De aceea acum n'am să fac nimic până când nu vor sosi ajutoare puternice din apus. Dacă voi veți pute îndemna apusul, ca să vină, eu sînt gata să-i însoțesc.“ El voia să stórcă de la creștinii din apus sume mari pentru ajutorul ce l-a da. Cei doi peregrini provéduti cu toate plecără dimpreună cu soții lor.

După o călătorie îndelungată bogată în aventuri și în deprinderi de adevărată pietate ajung în Italia. De aici nu voiau să plece înainte de a vedé Roma și mormîntul sfinților apostoli Petru și Pavel. Două luni întregi petrecură dînșii aici în care timp au avut fericirea să vadă de mai multe ori pe Sfinția Sa pontificele, în a cărui binecuvîntare s'au împărțășit. De aici au trecut peste Alpi și sosiră sănătoși în Germania. Pretutindena povestiră suferințele creștinilor în orient. Cu plăcere petreceau dînșii pe la curțile principilor și castelele cavalerilor. Spusele lor aflare resunet în inimile cavalerilor de pe atunci, cari se însuflețeau pentru credință și biserică cu mult mai tare de cât cei de astăzi. De aici se lăți însuflețirea prin cetăți și sate și în scurt timp se inscenară adunări ca pe timpul primelor expedițiuni cruciate. Preoții de pe amvon predicaū la inima bărbaților apți de a purta arma și nu fără succes. Creștinii se adunau în cete mai mari și mai mici pe piețele principale, unde își așteptau conducătorii.

Kuncz de Stauffer și Bernhard de Zollingen după multe pățanii se ved ajunsți în patriă, unde și-au propus să rămână, ca să fie de folos concetățenilor. Cei de a casă credeau despre dînșii, că au murit de mult și rudeniile, dornice de moștenire deja s'au și aședat în castelele lor.

(Va urma.)

Graiul poporan.

discurs ținut în adunarea generală a „Asociațiunii“, despărțămîntul Blag, la 1-a Aug. 1899.

Onorată adunare generală!

Motto: „*Limba este martorul viii și elocuent al întregii istorii despre némul nostru*“.

Max. Müller.

Sintem adunați aici în numele științei: „a literaturii și culturii poporului român“. Dar totă literatura și cultura unui popor se începe de la cultura limbii. De aceea bine-meritații nostri înaintași au înființat, sînt acum 38 ani, această binecuvîntată Asociațiune, care să îndeplinească prima misiune culturală „crescerea limbii românești.“ — În legătură cu acest scop dați-mi voie să vorbesc cu astă ocaziune despre acel *clenodiu* scump, pentru a cărui păstrare străbunii nostri s'au luptat mai mult, de cât pentru viață. Voi să vorbesc despre graiul poporan baza literaturii și a culturii, —

Graiul, Domnilor, este o facultate naturală numai omului. Dar această facultate, ca ori și care alta trébuie să se desvólte și cultive în individ, ca să nu rămână *atal*, cum s'ar întâmpla, póte, când părinții pruncului ar fi muți și ar petrece undeva isolați de lume. Colectivul indivizilor, poporul, încă să-și desvólte și cultive graiul, pentru ca ajuns la maturitate să-și potă însuși noué concepte despre noué lucruri și așa să-și potă apropia cultura, carea prin grai se împărtășese. Și trimite Provedința Dumnezeuască barbați, părinți ai popórelor, cu dor de némul lor, cari i-și pun de problemă crescerea limbii sau graiului poporan. Adevérat, că și pentru acești apostoli ai culturii limbii a trébut să sosescă plinirea timpului și s'a născut cultura limbii naționale numai în evul nou și s'a pus pe basa științifică numai în timpul cel mai nou. Predilecțiunea pentru limba clasică latină mult a prejudecat cultura graiului poporan. Bărbați geniali ca Petrarca „canzonierul Italiei“ nu puneau preț pe creațiunile în limba vulgară. „Le bagatelle volgari“ numia cu dispreț poetul rimele sale, singure cari l'au nemurit, ér poema latină „Africa“ a rămas în uitare. A trébut să se nască omenimeii genii, ca Dante și alții pentru ca să înțelégă popórele, că mult e dulce și frumoșe limba, ce-o vorbesc“. În fine (pe la an. 1780) a sosit timpul, ca să se cultive și la noi românii graiul vulgar. Unii înse după conceptele de atunci, privit-au, în graiul poporan o *degenerare a limbii clasice latine* și început-au crescerea limbii românești, durere, pe temelie falsă.

Limba pe cum se scie, este un organism viu și se póte desvólta și perfecționa numai pe cale naturală: întemeiând pe baza graiului viii al poporului, care ne este norma vorbirii. Numai pe această basă se póte ajuta, ca să se desvólte o *limbă cultă* ca o *ramură nobilitată* în trunchiul natural și genuin. Graiul poporan cu diferențele sale dialectale sînt trunchii în cari se póte nobilita limba națională. Pecum ramura nobilă nu se póte altui de cât în trunchi de același fel, așa nu putem nobilita și „cresce“ graiul românesc de cât pe bása dialectelor poporane. Aceste trébuie să le cunóscă cultivătorii limbii; să le studieze, să le pētrundă firea, originea și însemnătatea, pecum și condițiunile de desvóltare.

Graiul poporan, Dlor, prin influințe climatice, etnice, sociale și culturale variază după provinci și localități singuratiche. Așa se nasc dialectele vulgare. Mulțimea și varietatea lor dovedesce, că organismul este în desvóltare naturală, chiar în flóre. Să prețuim aceste flori simple dar frumoșe ca crinii câmpului; modeste, dar suave ca viorica: să avem inimă recunoșcătoare pentru ele. Dar prețuindu-le să ne dăm ostenela, ca să le și cultivăm. Până la acest punct a trébut numai inimă, acum se recere și pricepere, ca să purcedem rațional și pe cale naturală ținend samă, că în natură nu se fac salturi și ori ce greșală în contra naturii se resbună fără milă.

Nu putem nobilita trunchiul rupend flori. A fost greșită idea „*de corrupendis latinis in valachicas voces*“ (Șineai, Gram. în prefață și în cap. IV. §. 1.) a bētrănilor nostri plini de dragoste de ném și de zel pentru limbă, dar tot o dată fărmeceți de frumșeta latinei clasice, pe care o socotiau

de mamă a limbii românești. În faptă înse ea este o ramură nobilitată a aceluiași trunchiul sălbatic, din care au crescut și s'au dezvoltat natural limbile romanice. N'au cunoscut de ajuns originea și felul graiului nostru vulgar, nu l-au cunoscut dezvoltarea firăscă; greșită le-a fost dară și procedura în cultivarea graiului românesc. Urmarea procedurii nenaturale au vădit-o înșiși autorii, căci zice Șincai în prefața gramaticii (1805) „per regulas quippe latinis literis scribendi valachice, quas in eadem Grammatica (1780) statueramus, parum abfuit, quin linguam Daco-Romanam, quoad scribendum et legendum similem gallicae reddiderimus“. Similitudinile lor n'au avut rezultatul dorit, ear graiul vulgar s'a dezvoltat mai de parte în felul său. —

(Va urma.)

Bibliografie.

Istoria legii nouă de Dr V. Szmigelski, tom. I. Tineretele lui Isus. Isus ca profet. Progresele, pe care știința le face zi de zi și descoperirile, care fac lumină în cestiunile cele mai întunecate, trebuie să fie aduse în consonanță cu veșnicile adevăruri ale religiunii. Căci e știut, că credința nu e dușmana științei, ci din contră e apărătoarea ei. Ținând samă de această cerință, Rsmul Dr V. Szmigelski, fost profesor de studii biblice la Seminarul arhidieceșan din Blaș, a făcut începutul publicării istoriei sfinte, pe baza progreselor științei, scoțind tom. I. din legea nouă, care tractează tineretea lui Isus și Isus ca profet. Tomul acesta în 8° mare are 399 pagini și costă fl. 2. Venitul curat realizat și din publicarea acésta va fi o contribuție la formarea unui fond provincial de salarizare a preoților și a învățătorilor. Limba, în care e scrisă cartea acésta și stilul a dese înflorit și avântat, fac din ea nu numai un manual de școlă, ci și o lectură bună și edificatoare pentru adevărații creștini. Nu credem, că e de lipsă, să fie recomandată, ea se însușă prin sine însăși tuturor.

Posta Redacțiunii. Nenea. Răspunsul cel mai potrivit e că s'au scris destul în direcția acésta și se va mai scrie. A. Boierii. E prea târziu pentru numărul de față. Abrud. Am primit la încheierea foil.

Editor și redactor răspundător:

Dr Vasile Suciu.

Nr. 4232—1899.

(37) 1—3

Escriere de concurs.

Până în 8 Septembrie n. 1899 să publică concurs la următoarele stipendii din fundațiunile arhidieceșane:

I. Din fundațiunea Șulutaună.

Două stipendii de câte 400 fl. v. a. unul folosit de Ioan Rece, care a obținut diploma de doctor în medicină și altul de Liviu Cigărean, care a absolvat științele juridice, ambele destinate pentru juriști și mediciști la universitatea din Budapesta, ori la altă universitate în provinciile austriace, patru stipendii de câte 200 fl. v. a. folosite de juriști absoluți Semproniu Muntean, Basiliu Crișan, Ioan Coțofan, și Victor Pop, toate destinate pentru juriști la universitatea din Cluș; cinci stipendii de câte 100 fl. v. a. folosite de Camil Negrea, Simeon Sbarcea și Victor Pop gimnasiști absoluți și de gimnasiști Ioan Agărbicean, și Virgil Radeș cari

nu și-au legitimat progresul la timpul său, toate destinate pentru gimnasiști în clasele superioare; — două stipendii de 60 fl. v. a., unul folosit de gimnasistul absolut Iuliu Tatar și celalalt de gimnasistul Vasile Fulicea, cari nu și-a legitimat progresul, ambele destinate pentru gimnasiști în clasele inferioare.

Cei ce doresc a obține vre unul din stipendiile de mai sus au să intrunescă următoarele condițiuni:

1. Că sint români gr. cat. miseri, născuți în Transilvania;
2. că pe lângă purtare morală bună au din studii calcuți de eminentă;
3. dintre concurenți vor ave preferință, cari vor poté dovedi, că sint consăngeni cu piul fundator, spre care scop trebuie să producă atestat compus de respectivul oficiu parochial, care să cuprindă tabela genealogică esact dedusă;
4. Concurenții să alăture la cererile scrise și subscribe de mâna lor proprie, testimoniu școlastic în copie autentică, carte de botez, atest de paupertate, testimoniu medical și să numescă expres institutul, la care și unde vor continua studiile în anul 1899/900.

II. Din fundațiunea Vancea „cassa arhidieceșană.“

Un stipendiu de 300 fl. pentru studenți de la universități și institute politehnice mai înalte, și trei stipendii de câte 50 fl. destinate pentru elevi preparandiali în Blaș ori la altă preparandiă română gr. cat. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șulutaună.

III. Din fundațiunea „Cipariu.“

Un stipendiu de 100 fl. folosit de gimnasistul absolut Ioan Belau și un stipendiu de 50 fl. folosit de gimnasistul Ioan Dicu, care nu și-a legitimat progresul. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șulutaună.

IV. Din fundațiunea David Br. Urs.

Două stipendii de câte 100 fl. v. a. folosite de gimnasiști Sigmund Nandra, care n'a arătat progres suficient, și Aureliu Bunea, care nu și-a legitimat progresul. Concurenții au să dovedescă cu carte de botez, că sint greco-catolici născuți în vre una din comunele arondate în comitatele Făgăraș, Sibiu și Hunedóra, cu atestat medical, că sint deplin sănătoși, cu atestat de frecventare, că sint școlari în prima clasă a gimnasiului gr. cat. din Blaș și că au purtare morală bună și fac progres în studii, și că sint său pot fi susceptuți în seminarul junimei gr. cat. din Blaș.

V. Din fundațiunea „Alutan.“

Patru stipendii de câte 60 fl. v. a. și anume: unul de nou înființat, al doilea folosit de juristul Iuliu Pordea, carea a obținut stipendiu din altă parte, al treilea folosit de juristul Teofil Dosa, care nu și-a legitimat progresul, și al patrulea folosit de gimnasistul Sabin Nemeș, care nu și-a legitimat progresul; mai departe trei stipendii de câte 40 fl. din cari unul folosit de gimnasistul absolut Alexandru Bodea, altul de gimnasistul Aureliu Iuga, ca nu și-a legitimat progresul, și al treilea de școlariul Ioan Charestesiu, care asemenea nu și-a legitimat progresul. Cererile au să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șulutaună.

VI. Din fundațiunea „Chirilă.“

Două stipendii de câte 33 fl. 75 cr. folosite de gimnasiști Petru Gruia și George Bărbat, cari nu și-au legitimat progresul. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șulutaună.

VII. Din fundațiunea „Partenie Moldovan.“

Un stipendiu de 40 fl. folosit de școlariul Ioan Voicu, care nu și-a legitimat progresul. Cererile să fi instruite ca cele pentru stipendiile Șulutaună.

VIII. Din fundațiunea „Cercul Orăștie.“

Un stipendiu de 40 fl. v. a. la care pot concurge numai studenți români gr. cat. cari cercetază gimnasiul gr. cat. din Blaș ori vre o academie de drepturi și sint născuți în vre una din comunele următoare ale cercului Orăștiei și anume: Șibot, Orăștioara de jos, Balomir, Binținț, Beriu, Cióra, Vinerea, Orăștioara de sus, Grid, Ghialmar, Casteu, Dăncu mic, Ocoliușul-mic, Totia mică, Costeșci, Cugir, Ieledinți Ludesci, Măgura, Martinesci, Bucium, Dăncu-mare, Totia mare, Spini, Pricaz, Petriuiu, Pișchinț, Repaș, Romos, Romoșel, Sibiselul-vechiă, Serăca, Tămășesca, Tărtăria, Turdaș, Turmaș, Vaideiu, Simeria. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șulutaună.

IX. Din fundațiunea Ramonțai.

Un stipendiu de 315 fl. v. a. folosit de Eugeniu Porea, care a absolvat studiile medicale, un stipendiu 100 fl. folosit de juristul absolut Ioan Chirilă; patru stipendii de câte 84 fl. v. a. folosite de tehnicul George Voda, medicinistul August Lemény și juriști Samoil Vladone și Emanoil Mocean; trei stipendii de câte 63 fl. v. a. folosite de gimnasiști Silviu Brândieiu, Ioan Câmpăan și Eugeniu Rus, cari nu și-au legitimat progresul în studii.

Cererile să se instrueze întocmai ca cele pentru stipendiile Șulutaună.

X. Din fundațiunea „Vajda.“

Un stipendiu de 70 fl. folosit de juristul Vasile Muste, care nu și-a legitimat progresul. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șulutaună.

Blaș din ședința consistorială ținută în 12 August 1899.

Victor Mihályi

Archiepiscop și Mitropolit de Alba Iulia și Făgăraș.

Anunț.

Stimaților părinți ai băieților studioși în Blaș!

Aduc la cunoștința stimaților părinți ai băieților studioși în Blaș, cumcă mi-am întemeiat prăvălie de modă de primul rang pentru dame, domni și băieți. Provedut fiindu-mi depositul cu artelii cel mai necesar, mai eleganți, mai solidi; servesc domnilor studenți și eleve a școlii de fetițe, în specie: cu vestminte gata de tot soiul. plapome, albituri, cămeși, manchete, cravate, mănuși, materie pentru vestminte, etc. pe lângă serviciu prompt cu prețurile cele mai scădute și mai ieftine. Ocasiunea fiind tare favorabilă stimaților părinți, rog pentru sprijin binevoitor:

Blaș, August.

Székelyhidý János
neguțător.

(88) 1—2

(30) 6—10

Fabrica

de
Cement-Portland din Brașov

recomandă fabricatului său de

„Cement-Portland“

garantând pentru calitatea cea mai bună.

Se află de vîndare cu prețul cel mai ieftin la

„Consum“
societate comercială pe acții Blaș.